

พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง
อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง

Self-caring Behaviors of Hypertension Patients in Kraburi District, Ranong Province

ศิขดา ภัทรพรไพโรจน์
Sichada Pattarapornpirot

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Master of Science Thesis in Public Health

Phetchaburi Rajabhat University

2555

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง อำเภอกระบุรี
จังหวัดระนอง
ผู้วิจัย นางศิษดา ภัทรพรไพโรจน์
สาขาวิชา สาธารณสุขศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(ดร.ศรีงามลักษณ์ คำทอง)

.....ประธานกรรมการ
(ดร.บุญสนอง ช่วยแก้ว)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุเทพ ลีมอรุณ)

.....กรรมการ
(ดร.ศรีงามลักษณ์ คำทอง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุเทพ ลีมอรุณ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ดร.ชลัช กลิ่นอุบล)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช เพ็ญบัวขาว)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัต กลิ่นงาม)

บัณฑิตศึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง

ชื่อวิทยานิพนธ์ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงอำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง ผู้วิจัย นางศิขดา ภัทรพรไพโรจน์ สาขาวิชา สาธารณสุขศาสตร์ พ.ศ. 2555 อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร.ศรีงามลักษณ์ คำทอง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์สุเทพ ลิ้มอรุณ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับของพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง 2) ศึกษาปัจจัยการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดูแลสุขภาพตนเองกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงของอำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง จำนวน 303 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น และสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการบริโภคอาหาร รองลงมา คือ ด้านการรับประทานยาอย่างต่อเนื่อง และด้านการออกกำลังกาย
2. ปัจจัยในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านการรับรู้ รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการเข้าถึงบริการ และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากสังคม
3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงอำเภอกระบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อค้นพบจากการวิจัย คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควรอำนวยความสะดวกกับผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในการรักษาให้มากขึ้นเพื่อทำให้ผู้ป่วยมีความพึงพอใจในการรับบริการ และผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงควรออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอเพื่อควบคุมน้ำหนัก ควรคลายเครียดโดยการทำสมาธิมากขึ้น โรงพยาบาลควรส่งเสริมให้ความรู้กับผู้ป่วยความดันโลหิตสูงในการดูแลสุขภาพตนเองทุกด้าน

Thesis Title: Self-caring Behaviors of Hypertension Patients in Kraburi District, Ranong Province

Researcher: Mrs. Sichada Pattarapornpirot **Major:** Public Health Science **Year:** 2012 **Advisor:**

Dr.Sringamlak Chomthong **Co-advisor:** Assoc. Prof. Sutep Limiaroon

Abstract

The purposes of this study were to: 1) determine level of self-caring behaviors of hypertension patients, 2) determine a level factors of self-caring behaviors of hypertension patients, 3) examine relationship between factors of self-caring behaviors and practical self-caring behaviors of hypertension patients. The samples in this study were 303 hypertension patients drawn with a stratified sampling and simple sampling method from those residing in Kraburi District, Ranong Province. A questionnaire was used for data collection. The data were analyzed with statistical methods for frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The research findings revealed that:

1. The level of self-caring behaviors of hypertension patients as a whole was at a high level in terms of dietary, followed by medicine taking and doing exercises respectively.
2. The factors of self-caring behaviors of hypertension patients were at a high level in the aspects of disease perception, followed by health care service accessiue, and social supports respectively.
3. The relationship between the factors of self-caring behaviors and the practical self-caring behaviors of hypertension patients was positive at a moderate level with statistical significant level at 0.05.

The research findings indicate that the hospital health District should facilitate to treat more for hypertension patients to make satisfaction in service and patients should be exercise regularly to control their own weight and relax by using meditation. The hospitals should be encouraged the self-caring knowledge with patients in all aspects.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ดร.ศรีงามลักษณ์ คำทอง และรองศาสตราจารย์สุเทพ ลีมอรุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งคอยแนะนำ แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จด้วยความเรียบร้อยและขอขอบคุณดร.บุญสนอง ช่วยแก้ว ประธานกรรมการสอบ และดร.ชลัช กลิ่นอุบล กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคอยแนะนำ แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณนายแพทย์วีรชัย ชีวาศิษย์กุล นายแพทย์แผนกอายุรกรรมโรงพยาบาลรามาริบัติ นางสุดา ภูทอง อาจารย์พยาบาล(ข้าราชการบำนาญ)วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะลา นางสาวเรณู บุญจันทร์ นักวิชาการสาธารณสุข นางสาวชฎติ เอี่ยมมงคล พยาบาลวิชาชีพชำนาญการและนางบุญนาค คงวัดใหม่ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาแนะนำ ในการทำภาคนิพนธ์ฉบับนี้ทำให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณประชาชนที่เป็นโรคความดันโลหิตสูงที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของอำเภอกระบุรี จังหวัดระนองที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัว คุณวิจิตร ภัทรพรไพโรจน์และบุตร นางสาวนภัส ภัทรพรไพโรจน์ เด็กชายกันต์ธร ภัทรพรไพโรจน์ ที่ได้ช่วยเหลือสนับสนุน และเสริมสร้างพลังใจให้กับผู้วิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ศิษดา ภัทรพรไพโรจน์

พฤศจิกายน 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(3)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพประกอบ.....	(9)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
สมมติฐานการวิจัย.....	2
ขอบเขตการวิจัย.....	3
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ของการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ความรู้เกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ.....	19
พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง.....	23
แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ.....	31
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพ.....	43
แรงสนับสนุนทางสังคม.....	49
ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง.....	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53
สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	60

เครื่องมือในการวิจัย.....	62
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	63
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
4 ผลการวิจัย.....	66
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	66
ตอนที่ 2 ปัจจัยในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงอำเภอ กระบุรี จังหวัดระนอง.....	69
ตอนที่ 3 พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง.....	73
ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน.....	78
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	80
สรุปผลการวิจัย.....	80
การอภิปรายผล.....	82
ข้อเสนอแนะ.....	85
บรรณานุกรม.....	87
ภาคผนวก.....	91
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	92
ภาคผนวก ข หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	94
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	100
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	107
ประวัติผู้วิจัย.....	112

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	การแบ่งความดันโลหิตตามระดับความรุนแรง..... 8
3.1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานบริการ12 แห่ง..... 61
4.1	จำนวนและร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 66
4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง จำแนกเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน..... 69
4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ด้านการสนับสนุนจากสังคม..... 70
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ด้านการเข้าถึงบริการ..... 71
4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ด้านการรับรู้..... 72
4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง จำแนกเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน..... 73
4.7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ด้านการบริโภคอาหาร..... 74
4.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ด้านการออกกำลังกาย..... 75
4.9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ด้านการจัดการความเครียดการพักผ่อน..... 76
4.10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ด้านการรับประทานยาอย่างต่อเนื่อง..... 77
4.11	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันของปัจจัยในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงอำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง..... 78

สารบัญญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2.1 แบบจำลองความเชื่อด้านสุขภาพที่ใช้อธิบายพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล.....	35
2.2 แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของ Becker.....	36
2.3 แบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพฉบับปรับปรุง (Health Promotion Model Revised).....	38
2.4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพตามแบบจำลอง PRECEDE....	48